

Socialförvaltningen

Mottagare
Socialnämnden

Yttrande gällande remiss av SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel

Bakgrund

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69) till Fagersta kommun. Yttrande ska vara Justitiedepartementet tillhanda senast den 12 januari 2024.

Kommunstyrelsens arbetsutskottets har den 14 november 2023, paragraf 252, beslutat att socialnämnden och stöd och styrning uppdras att tillsammans yttra sig över remissen och lämna ett svar direkt till Justitiedepartementet. Kopia på svaret lämnas för kännedom till kommunstyrelsen.

Ärendet

Regeringen beslutade den 28 april 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och vissa andra statliga och kommunala myndigheter samt skolor. Regeringen har i ett tilläggsdirektiv gett utredaren i uppdrag att föreslå en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen när det gäller informationsdelning med brottsbekämpande myndigheter.

Syftet med uppdraget är att arbetet med att förebygga och bekämpa brott ska effektiviseras genom att möjligheterna att utbyta information förbättras i så stor utsträckning det är möjligt utan att det medför ett oproportionerligt intrång i enskildas personliga integritet.

De brottsbekämpande myndigheterna har beskrivit att det inte enbart är rättsliga hinder som bidrar till att information inte delas i den utsträckning som brottsbekämpningen behöver. Lagstiftningen uppfattas ibland som svåröverskådlig och komplicerad, det finns också en okunskap och osäkerhet kring hur reglerna ska tillämpas hos myndigheter och andra aktörer som delar information med de brottsbekämpande myndigheterna.

De brottsbekämpande myndigheterna, men även andra myndigheter, har också särskilt gett uttryck för att det behövs ett förändrat synsätt på uppgiftslämnande till brottsbekämpningen. Information måste i betydligt större utsträckning än tidigare lämnas på eget initiativ av den som uppmärksammar misstänkta oegentligheter eller brott.

Utredarens förslag syftar till att förbättra informationsdelningen till brottsbekämpningen för att åstadkomma förbättrade möjligheter att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet och att utreda och lagföra brott.

Utredarens förslag utgör nya rättsliga möjligheter och skyldigheter att lämna uppgifter till brottsbekämpningen. Förslagen som syftar till att förenkla vissa befintliga bestämmelser som bryter sekretess. Sammantaget utgör förslagen en ny huvudregel för informationsdelning till brottsbekämpningen.

En ny lag med skyldighet att lämna uppgifter till brottsbekämpningen

- En ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna som innehåller:
 - en skyldighet att på begäran lämna kontaktuppgifter till enskilda för alla myndigheter, dvs. även kommuner och regioner, och vissa enskilda verksamheter,
 - en uppgiftsskyldighet för vissa statliga myndigheter,
 - en uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner, och
 - en uppgiftsskyldighet för skolan.
- Utvidgade och förenklade möjligheter att lämna uppgifter från socialtjänsten och hälso- och sjukvården till brottsbekämpningen.
- En skyldighet för banker och vissa andra finansiella företag att lämna uppgifter som rör kvalificerad brottslighet på underrättelsestadiet till Polismyndigheten, Skatteverket Säkerhetspolisen och Tullverket.
- En rättslig grund för enskilda att behandla personuppgifter för att på begäran lämna ut sådana till de brottsbekämpande myndigheterna.

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten

Vad gäller hälso- och sjukvården och socialtjänsten är bedömningen att det som utgångspunkt inte är lämpligt att föreslå någon generell skyldighet för hälso- och sjukvården och socialtjänsten att lämna uppgifter till brottsbekämpningen.

Hälso- och sjukvården och socialtjänsten omfattas dock av den avgränsade uppgiftsskyldigheten för kontaktuppgifter som föreslås i den nya lagen. Därtill föreslås en möjlighet för Säkerhetspolisen att begära ut uppgifter från hälso- och sjukvården för att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet som består i terrorbrott eller brott mot Sveriges säkerhet.

Socialtjänsten har en relativt stora möjligheter redan i dag att lämna ut uppgifter i brottsförebyggande syfte bland annat om unga som riskerar att hamna i kriminalitet. Stöd för sådant utlämnande finns i 10 kapitlet 18 a § offentlighets- och sekretesslagen (OSL).

Det framkom dock att bestämmelsen endast används i begränsad omfattning. Utredaren lämnar därför ett antal förslag som syftar till att förenkla tillämpningen av den bestämmelsen. Förslagen är:

- Ändringar av bestämmelser i 10 kapitlet OSL för att utvidga den rättsliga möjligheten att lämna uppgifter och förenkla tillämpningen.
- Sänkt tröskel för när uppgifter om begångna brott kan lämnas ut med stöd av 10 kapitlet 23 § OSL.
- En ändring som medför att den bestämmelsen – till skillnad från hur den tillämpas i dag – ska kunna användas för att bryta sekretess även om det inte finns en identifierad person som är misstänkt för brott.

Finansiella uppgifter i underrättelsearbetet

Möjligheten att begära in uppgifter på underrättelsestadiet från banker och andra finansiella företag är i dag i princip begränsad till uppgifter som rör penningtvätt och finansiering av terrorism.

Utredaren föreslår att en uppgiftsskyldighet förs in i de så kallade rörelselagarna som innebär att Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen och Tullverket kan begära in finansiella uppgifter för att förebygga, förhindra eller upptäcka så kallad kvalificerad brottslighet, det vill säga brottslighet för vilket det i straffskalan ingår fängelse i ett år eller mer.

En ny huvudregel

Förslagen som utredaren lämnar utgör sammantaget en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen för informationsdelning till brottsbekämpningen. De brottsbekämpande myndigheterna får nya och effektivare redskap för att hämta in information från ett stort antal, vitt skilda, verksamheter. Ett antal av de för brottsbekämpningen viktigaste statliga myndigheterna, samt kommuner, regioner och skolor, får dessutom en skyldighet att lämna information utan föregående begäran.

Utredaren bedömer att förslagen ger väsentligt förbättrade förutsättningar för brottsbekämpningen att få tillgång till information som behövs för att förebygga och bekämpa brott.

Förslagen kommer dock inte att få önskat genomslag om inte brottsbekämpningen och informationsinnehavarna utvecklar sin samverkan. God samverkan bör bidra till en förståelse för varandras verksamheter och i förlängningen medföra att rätt uppgifter lämnas till den brottsbekämpande verksamheten.

Yttrande

Den nya lagen innehåller förslag till en skyldighet för myndigheter och enskilt bedrivna verksamheter inom socialtjänst och hälso- och sjukvård samt skolor att på begäran lämna ut kontaktuppgifter till brottsbekämpningen. Vidare föreslås att ett antal statliga myndigheter ska bli skyldiga att både på eget initiativ och på begäran lämna ut uppgifter till de

brottsbekämpande myndigheterna. Motsvarande skyldighet föreslås träffa även kommuner och regioner, förutsatt att uppgifterna inte omfattas av socialtjänstsekretess eller hälso- och sjukvårdssekretess. Lagstiftningen i den nya lagen blir mer konkret och tydlig.

Av utredningen framkommer ingen oro för att den administrativa delen skulle öka och därmed ses inget utökat resursbehov hos kommuner. Bedömning görs även att uppgiftsskyldigheten för kommuner i den nya lagen innebär en proportionerlig inskränkning i det kommunala självstyret. Utredarna lyfter att förslagen är förenliga med de krav som följer av barnkonventionen, EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden när det gäller mänskliga rättigheter.

Remissen lyfter flera positiva effekter av den föreslagna nya lagen. Den förväntas leda till att fler brott kan förebyggas, förhindras och upptäckas, men även att fler brott kan utredas och lagföras. Detta förväntas leda till minskad brottslighet och positiva effekter för det brottsförebyggande arbetet.

Utredningens förslag är att den nya lagen och lagändringar ska träda i kraft januari år 2025. Inför denna lagändring bör nationella satsningar göras för att brottsbekämpningen och informationsinnehavarna utvecklar samverkan, detta för att på sikt kunna öka informationsflödet till brottsbekämpningen. Vidare bör nationella kompetenssatsningar göras kring den nya lagen och de föreslagna ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen (OSL).

Utifrån dessa punkter är bedömningen att remissförslaget är bra och att socialförvaltningen och kommunledningsförvaltningens avdelning stöd och styrning står bakom remissförslaget.

Förslag till beslut

Socialnämnden antar socialförvaltningens och stöd och styrnings yttrande gällande remiss av SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel att tillställas Justitiedepartementet.

Ingrid Holmgren
Socialchef

Cecilia Bergh
Enhetschef individ- och familjeomsorg

Annika Hedberg
Social hållbarhetsstrateg

Sn § 174

Dnr 2023/0151

Yttrande gällande remiss av SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel

Socialchef Ingrid Holmgren redogör för ärendet.

Justitiedepartementet har remitterat betänkandet Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69) till Fagersta kommun. Yttrande ska vara Justitiedepartementet tillhanda senast den 12 januari 2024.

Kommunstyrelsens arbetsutskottets har den 14 november 2023, paragraf 252, beslutat att socialnämnden och stöd och styrning uppdras att tillsammans yttra sig över remissen och lämna ett svar direkt till Justitiedepartementet. Kopia på svaret lämnas för kännedom till kommunstyrelsen.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden antar socialförvaltningens och stöd och styrnings yttrande gällande remiss av SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel att tillställas Justitiedepartementet. Se bifogat upprättat yttrande.

Socialnämndens beslut

Socialnämnden antar socialförvaltningens och stöd och styrnings yttrande gällande remiss av SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel att tillställas Justitiedepartementet.

Skickas till:
Justitiedepartementet
Kommunstyrelsen, för kännedom
Akten

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
Comfact Signature Referensnummer: 106902SE			